

מלחמה בשחיתות הציבורית

נחוקק חוק שלא מאפשר כהונה של ראש ממשלה, שר או סגן שר שהוגש נגדו כתב אישום

נפעל להקמת ועדת חקירה ממלכתית לבדיקת פרשת רכש הצוללות וכלי השיט

נחוקק את חוק הקלון - אדם שהורשע בעבירה שיש עמה קלון לא יוכל לכהן כשר, חבר כנסת או ראש עיר בישראל

נחוקק את החוק שאוסר מתן כספים קואליציוניים

השחיתות השלטונית הפכה לאיום אסטרטגי על החברה ועל הדמוקרטיה הישראלית. בעצם נוכחותה חותרת השחיתות השלטונית תחת אמון הציבור במוסדות השלטון ובשיטה הדמוקרטית. השחיתות הציבורית נוגסת בשוויון ההזדמנויות וסותרת את חובת הנאמנות של נבחר הציבור ושל משרתיו לציבור. היא פוגעת בלכידות החברתית, באיכות החיים של אזרחי המדינה ותושביה ובצמיחה הכלכלית. המדינה שלנו צריכה להיות שייכת למעמד הביניים ולא לה הנאבקים להיות חלק ממנו. לא למושחתים, לא לפוליטיקאים העסוקים בעצמם ובטובתם האישית, לא לבעלי האינטרסים, לא לתאגידים הגדולים או לוועדים הגדולים. במשך שנים התנהל בישראל משחק לא הוגן ששירת קבוצות אינטרסים, בעלי הון וועדי עובדים. במשחק הזה מיליארדי שקלים עברו מצד לצד בלי שקיפות ובלי פיקוח. פוליטיקאים קיבלו כיבודים ריקים מתוכן – כמו התפקיד האבסורדי הקרוי "שר ללא תיק" – רק כדי שתהיה סיבה לתת להם נהג ולשכה. "קומבינטורים" מונו לנהל חברות ממשלתיות לא בזכות הכישורים אלא רק בגלל הקשרים. הם קיבלו עדיפות בחלוקת המשאבים של החברה הישראלית, הם שקלו שיקולי טובה עצמית על פני טובת הציבור. זו אינה רק שחיתות ציבורית, זו שחיתות מוסרית הבאה על חשבוננו של מעמד הביניים הישראלי הקורס ועל חשבונן של השכבות החלשות הנלחמות לא רק בעוני אלא גם בתחושה שלאיש לא אכפת. הרוב הדומם, העובד והמשרת בצבא ומשלם המיסים ומרגיש שהמדינה בורחת לו מבין האצבעות, אינו מוכן עוד לקבל התנהגות מושחתת אשר נתפסה מקובלת בעבר.

המפלגה מחויבת למאבק בשחיתות השלטונית ובשחיתות הציבורית ולמיגורן, ולכן אנו רואים חובה בשמירה על אמון הציבור במערכות השלטונית והציבוריות. הדרך היחידה להבטיח את אמון הציבור היא בשמירה על טוהר המידות ועל שלטון החוק ובהרחקת מי שסרח מהעולם הציבורי. המאבק בשחיתות הציבורית חייב להיות רב-מערכתי, לאורכן ולרוחבן של מערכות השלטון, כדי לטפל בתסמיני השחיתות אבל בעיקר בשורשיה. לעצב מחדש את כללי המשחק באמצעות מגבלות וכללים משפטיים ברורים. לאתר את הסדקים המבניים שדרכם השחיתות מחלחלת למרכזי הממשלה, לקבוע בחקיקה את המגבלות המוטלות על איש ציבור הנחקר, נאשם או מורשע. להגביר את שקיפות המערכות השלטוניות כבלם הכרחי מפני שחיתות, מפני ניגודי עניינים ומפני שימוש לרעה בכספי ציבור. **יש עתיד** מחויבת ליושרה, לשלטון החוק, להגיונות ולמאבק שיטתי ובלתי מתפשר בשחיתות השלטונית. מימוש תוכניתנו זו למלחמה בשחיתות השלטונית, אשר גובשה בסיוע המכון הישראלי לדמוקרטיה, תהיה תנאי יסוד להצטרפותנו לכל קואליציה שהיא.

מועמדי **יש עתיד** לכנסת, למוסדות השלטון ולכל תפקיד ציבורי אחר הם נשים וגברים שלא דבק בהם רבב, הרואים במשרות שלטוניות שליחות הכרוכה באתוס ציבורי. לא נתמוך במועמדות למשרות ציבוריות של מי שלא ניחנו ביושרה אישית. נוקיע פומבית גילויים ותופעות של שחיתות שלטונית – בין שהיא פלילית ובין שהיא מפרה נורמות ציבוריות-מוסריות. גילויים ותופעות אלו מוציאים דיבה רעה

על כלל משרתי הציבור בישראל, שרובם המכריע פועלים ביושר וללא דופי.

חקיקת מגבלות על אישי ציבור הנחקרים, נאשמים ומורשעים

היעדרם של כללים ברורים אשר למגבלות החוק על אישי ציבור המצויים בחקירה פלילית שהוגש נגדם כתב אישום או הורשעו גורם להעמקת ההשחחה. במקום שלא ברור מה אסור, הכול מותר. התדירות ההולכת וגוברת של מעשי שחיתות בזירה הציבורית מחייבת נעילה של דלתות המרחב הציבורי בפני מי שהורשעו בעבר. לאור האמור, נפעל לקבוע בחקיקה כי אדם אשר הורשע בפסק דין סופי בביצוע עבירה שיש עימה קלון, לא יוכל להתמודד לעולם לכל משרה ציבורית, אם לתפקיד נבחר ציבור ואם למינוי מקצועי לתפקיד בכיר במשרד ממשלתי, ללא תלות בפרק הזמן שחלף ממועד ההרשעה.

נפעל לאימוץ המלצות הוועדה הציבורית בראשות נשיא בית המשפט העליון לשעבר השופט בדימוס מאיר שמגר לעניין גיבוש כללי אתיקה לחברי הממשלה על ידי הממשלה ולהחלתם גם על חברי הכנסת, על ראשי רשויות מקומיות ועל כל נושאי משרה ציבורית אחרת. עיגון הכללים יהווה מסגרת נורמטיבית של התנהגות חברי הממשלה במישור האתי. על פי לכללים אלו, במקרה שבו מייחסות רשויות החוק לחבר ממשלה מעשי עבירה חמורים בהודעה רשמית של מי שמוסמך להגיש כתב אישום, עליו להשעות את עצמו או להתפטר מתפקידו. עוד קובעים הכללים שחבר ממשלה הנחקר על ידי המשטרה בחשד לביצוע עבירה לא יימנע מלהשיב

לשאלות החוקר ולא יוכל להשתמש בזכות השתיקה. אם יבחר להשתמש בזכות השתיקה, עליו להתפטר מתפקידו. נפעל לחיזוק ההרתעה על ידי הוספת פרק מיוחד בחוק העונשין שיעסוק בעבירות של שחיתות שלטונית. בפרק תיקבע חובת גזירה של עונשי מינימום כבדים על אישי ציבור ועל עובדי ציבור אשר סרחו.

נחוקק תיקונים לחוק יסוד: נשיא המדינה ולחוק יסוד: מבקר המדינה כדי שאדם שנגדו עומדים כתבי אישום פליליים בגין עבירות עוון או פשע, או אדם שהורשע בעבירה שעונשה למעלה משלושה חודשי מאסר לא יוכל להתמודד לתפקיד נשיא המדינה או מבקר המדינה.

הגדרת עבירה של הפרת אמונים בחקיקה

עבירה של הפרת אמונים לא קיבלה עד כה הגדרת משמעות וגבולות בחקיקה. נשיא בית המשפט העליון לשעבר השופט אהרן ברק הגדיר פעולות שיש בהן הפרת אמונים כ- "מכרסמות בעבותות הקושרות אותנו כבני חברה אחת, הן מפרות את האמון של פרט בפרט, ושל הפרט בשלטון. הן מעודדות זלזול ברשויות הציבור ובעובדי הציבור. הן מטפחות ציניות כלפי רשויות המנהל וכלפי הסדר החברתי הקיים. הן פוגמות באמון של הפרט בתפקודו של הכלל, ובכך מערערות את היציבות החברתית". היעדר הגדרה מפורשת בחוק לעבירה של הפרת אמונים הותיר שטח אפור נרחב אשר שימש לא אחת יתד היאחזות לפוליטיקאים שסרחו, כאשר נתלו בהיעדר הפליליות של מעשיהם והתעלמו מהסוגיות האתיות והציבוריות העולות ממעשיהם. נפעל להגדיר בחקיקה עבירה של הפרת אמונים אשר

תכלול פעולות שלטוניות המבוצעות בניגוד עניינים; בקבלת טובות הנאה; במרמה ציבורית ובהטעיה מכוונת של עובד ציבור או הסתרת מידע ממנו כדי להשפיע על שיקול דעתו ועל החלטותיו; בשימוש פסול במידע פנימי לשם קידום עניין אישי; בפעולה או בהימנעות מפעולה בניגוד לאינטרס הציבורי.

הגברת השקיפות השלטונית

שקיפות של מעשי השלטון, בכל הדרגים, היא בלם הכרחי מפני שחיתות, מפני ניגודי עניינים ומפני שימוש לרעה במשאבי הציבור ובכסף שלטוני. שקיפות היא גם תנאי מוקדם והכרחי לאמון הציבור ביושרתן של מערכות השלטון. ככל שמידע מוצג בצורה נגישה, ברורה וזמינה יותר, כך תגבר היעילות של הפיקוח ושל הבקרה הציבוריים על השלטון. תנאי יסוד למימוש עקרונות השקיפות הוא גילוי וחשיפה יזומים של מידע שבידי רשויות השלטון, בכפוף להגנה מצומצמת על זכויות ועל ערכים אחרים, כגון הזכות לפרטיות והאינטרסים הביטחוניים של המדינה. שקיפות איננה מצטמצמת אך ורק למסירת מידע בעקבות בקשה, אלא לארגון ולהנגשה של כל המידע השלטוני באופן שיאפשר נגישות של הציבור אל המידע, הבנה שלו וגם שימוש בו על ידי מגזרים נוספים בחברה.

הגברת השימוש במכרזים פומביים למשרות ולרכש ממשלתי

שקיפות בהליכי מינוי תפקידים במנהל הציבורי מבטיחה שוויון הזדמנויות בהתמודדות על משרות. נביא לכינון חוק יסוד: שירות הציבור, אשר יגדיר את כללי המנהל הציבורי המחייבים כל עובד ציבור לשים לנגד עיניו, בכל

החלטה ועניין, את הנאמנות הציבורית. שקיפות בהליכי הרכש היא כלי אפקטיבי במניעת שחיתות. בשנים האחרונות ביזור מתן הפטור מחובת מכרזים הוביל לכך שכ-80% מההתקשרויות הממשלתיות מתבצעות ללא קיומו של מכרז. בכך נמנעת הזכות השווה להזדמנות שווה להתקשרות בחוזים ממשלתיים, אשר צריכה לעמוד לרשותו של כל אזרח, ונמנע השימוש המושכל בכספם של משלמי המיסים. נביא לבחינה מחודשת של הליכי הפטור ולשינוי הרשימה הקיימת היום בתקנות חובת המכרזים ולצמצום החריגים למספר קטן של מקרים.

תקציבים ייעודיים שקופים במקום כספים קואליציוניים כספי תקציב המוקצים למקבל באופן ישיר תמורת תמיכה פוליטית הם כר פורה להתנהלות מושחתת. חוסר שקיפות, שיקול דעת נרחב ובלתי מונחה מגבירים את פוטנציאל השחיתות הטמון בהעברות תקציביות מסוג זה. יש לאמץ נהלים הדורשים שקיפות מלאה והקצאה לפי קריטריונים קבועים וברורים, לרבות מבחני תמיכה שאושרו משפטית. חריגה מהם תתאפשר רק במקרים מיוחדים שאושרו משפטית וכשהוצהר על היעדר ניגוד עניינים ועל ההצדקה לחריגה.

זריחה על הירידות מירושלים | צילום: Mila Aviv, פלאש 90

שבו הוא מודיע על סגירת תיק בהיעדר ראיות מספיקות אך מוצא לנכון למתוח ביקורת על החשודים. ההמלצות לשינויים מבניים למניעת הישנות מעשי שחיתות יועברו לשר הממונה ליישומן, למבקר המדינה ולוועדת הכנסת הרלוונטית, ויתקיים מעקב אחר ביצוען. במקרים שבהם חקירה פלילית מסתיימת בסגירת תיק החקירה בהיעדר ראיות מספיקות, אגב ביקורת נוקבת על התנהלותם של נבחרי ציבור או עובדי ציבור ממונים, תשמש הביקורת בסיס למסקנות מנהליות.

חיזוק ההגנה על חושפי

שחיתויות חושפי שחיתויות ייהנו מסודיות מלאה ומהגנה מוסדית על ידי מבקר הפנים של המשרד הממשלתי הרלוונטי. במקרה שנגרם לחושף השחיתות נזק בשל פעולתו, הוא יוכל לקבל שיפוי בהליך מהיר מקרן שתיועד לכך ותנוהל במשרד מבקר המדינה. יתוקן החוק הנוגע למסירה ולפרסום של סודות רשמיים, ותוסף "הגנת אינטרס ציבורי" לעובד ציבור המוסר לגורם בלתי מוסמך סוד רשמי הנוגע לעבירה, למעשה שחיתות או למפגע בטיחותי, בריאותי או סביבתי. במצב שיחסי העבודה אינם מאפשרים השבת העובד למשרתו, כאמור בחוק ההגנה על חושפי השחיתויות, או במצב שהעובד אינו מעוניין לחזור למקום עבודתו, יוכל העובד למלא משרה אחרת בשירות הציבורי, מקבילה למשרה שעזב וההולמת את כישוריו. מי שיחשוף את שמו את של עובד ציבור אשר חשף שחיתות, וכן מי שיתנכל לעובד ציבור אשר בתום לב חשף שחיתות, ובכלל זה הממונה על העובד, יהיה חשוף לסנקציות מנהליות, לרבות פיטורין. ●

שעיסוקם שכנוע חברי הכנסת והשרים בענייני חקיקה והחלטות הכנסת ונמנע את כניסתם למשרדי הממשלה. נרחיב את חובת הגילוי הנאות, ושדלנים יידרשו לציין גם את העניין המסוים שלשמו הם פועלים ולא רק את זהות לקוחותיהם. ייאסר על גופים ציבוריים להשתמש בשדלנים לשם השגת כספים ציבוריים. יוגברו הפיקוח, האכיפה והענישה בכל הנוגע להפרות דין וכללים על ידי שדלנים רשומים ולא רשומים. נדרוש חובת שקיפות מחברי הכנסת בכל הנוגע לקשר שהם מנהלים עם לוביסטים ומייצגי אינטרסים אחרים ועל כל מידע או מסמך אשר הועבר אליהם במסגרת הליכי חקיקה וסייע להם לגבש את עמדתם כפי שהוצבעה, בדגש על טיטוט של הצעות חוק אשר ניסחו עבורם גורמים אחרים. על חברי הכנסת תוטל חובה לציין את זהותם של הגורמים שמהם נתקבלה האינפורמציה ואת הקשר שלהם לתהליך החקיקה. החובות המוטלות על חברי הכנסת יעוגנו בהחלטה של ועדת האתיקה של הכנסת.

הקמת יחידה למניעת שחיתות מנהלית ומבנית יוקם כוח משימה

במשרד המשפטים אשר יפעל לגיבוש מסקנות מנהליות ומבניות העולות מפרשיות שחיתות אשר נחשפו. ייבחנו דפוסי עבודה בעייתיים שיש בהם כדי לעודד הופעת שחיתות, וייבחנו האופנים לייעול הפעולה השלטונית ולהגברת שקיפותה. הכוח יופעל לאחר פרסום פסק דין המתייחס להתנהגות מושחתת, לאחר גילוי ליקויים חמורים בתחום האתי או מעשי שחיתות במשרד ממשלתי ביחידת סמך או בכנסת או בעקבות פרסום חוות דעת ביקורתית של היועץ המשפטי לממשלה, במקרה

תקציב מדינה או לקידום יוזמה מטעם משרד האוצר בוועדה מוועדות הכנסת.

הסדרת פעילותם של שדלנים בכנסת ובממשלה

נחמיר הכללים בתחום השדלנות הנותנת בידי בעלי הון גישה ישירה למקבלי ההחלטות ומאפשרת ריכוז השפעה גדולה בידי קבוצה מצומצמת של אנשים ונגביר את האכיפה עליהם. נגביל את מרחב הפעילות המותר לשדלנים מסחריים (להבדיל מהארגונים החברתיים שנזכרו בהם בכנסת מבורכת ורצויה),

נקדם את הצעת החוק לאישור שימוש בכספים קואליציוניים. החוק יבטל את התופעה שלפיה חברי הכנסת מתנים את הצבעתם בקבלת כספים פוליטיים ומסדירה את הדרכים שבהן נקבעים הסכמים בין סיעות החברות בקואליציה. ההצעה נועדה לייצר שקיפות ומנהל תקין בכל הנוגע לשימוש בכספי הציבור כדי למנוע שחיתות במערכת הפוליטית. כמו כן ייאסרו העברות תקציבים לגופים לא מפקחים ולא שקופים. כמו כן ייאסר על משרד האוצר להסכים להעברות תקציביות למוסדות ספציפיים בתמורה לאישור

